

ทิศทางการพัฒนาระบบการเตรียมพร้อมของชาติ
โดย เลขาธิการสภาความมั่นคงแห่งชาติ (นายอนุสิทธิ์ คุณากร)

๑. กล่าวนำ

สถานการณ์และปัญหาความมั่นคงมีความเป็นพลวัตตามสภาวะแวดล้อมของโลก ภูมิภาค และประเทศรอบบ้าน ที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ดังนั้น รัฐบาลได้ตระหนักถึงความสำคัญในเรื่องดังกล่าว โดยได้มีการจัดเตรียมความพร้อมของประเทศเพื่อเผชิญกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้นให้เหมาะสมในแต่ละช่วงเวลา เพื่อให้ประเทศมีความพร้อมรับมือกับสิ่งที่คาดว่าจะเกิดขึ้น

การเตรียมพร้อมตั้งแต่ในอดีต ได้กำหนดให้มี แผนเตรียมพร้อมแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๑๗ แผนเตรียมพร้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๒๐ แผนเตรียมพร้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ และ นโยบายการเตรียมพร้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๘ เพื่อเป็นกรอบทิศทางให้หน่วยงานของรัฐและภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ได้มีการเตรียมความพร้อมเพื่อพร้อมเผชิญกับสาธารณภัย ภัยด้านความมั่นคง และ สถานการณ์ฉุกเฉิน

โดยที่ สถานการณ์และปัญหาที่ได้ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงปลอดภัยของประชาชนและของประเทศชาติ มีความหลากหลายและซับซ้อนกว่าในอดีตที่ผ่านมา โดยเฉพาะการมองและวิเคราะห์ภัยที่เกิดขึ้นทั้งจากการกระทำของธรรมชาติและการกระทำของมนุษย์ พบว่าได้ส่งผลกระทบในวงกว้างและรวดเร็วต่อความมั่นคงปลอดภัยของประชาชน อาทิ สาธารณภัยขนาดใหญ่ การก่อวินาศกรรม โรคอุบัติใหม่ การรั่วไหลของสารเคมี ภัยการก่อการร้าย เป็นต้น

ดังนั้น สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ ได้ตระหนักถึงการเตรียมความพร้อมจึงได้ระดมความคิดเห็นจากภาคส่วนต่าง ๆ จัดทำ ยุทธศาสตร์การเตรียมพร้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๗ - ๒๕๖๑ โดยมีห้วงเวลาครอบคลุมระยะเวลา ๕ ปี และ เมื่อวันที่ ๒๒ สิงหาคม ๒๕๕๗ คณะรักษาความสงบแห่งชาติได้มีมติรับทราบยุทธศาสตร์ดังกล่าว และ หัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา) ได้มีการสั่งการ “ให้หามาตรการ มีผลในทางปฏิบัติ และ กำหนดให้มีการประเมินตามห้วงระยะเวลาที่เหมาะสมของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในแต่ละกิจกรรม”

๒. ทิศทางการพัฒนาระบบการเตรียมพร้อมของชาติ

การพัฒนาระบบการเตรียมพร้อมของชาติภายใต้กรอบยุทธศาสตร์การเตรียมพร้อมแห่งชาติได้ให้ความสำคัญกับ ๕ ประเด็นยุทธศาสตร์ ประกอบด้วย ๑) การเตรียมพร้อมของทุกภาคส่วนให้พร้อมเผชิญกับภาวะไม่ปกติ ๒) การเสริมสร้างภูมิคุ้มกันและศักยภาพให้คน ชุมชน และ สังคม ๓) การฝึกกำลังและบูรณาการแผนในทุกระดับ ๔) การเสริมสร้างความร่วมมือกับต่างประเทศ และ ๕) การบริหารจัดการที่มีเอกภาพและประสิทธิภาพ ดังนั้น เพื่อให้การขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ดังกล่าวไปสู่การปฏิบัติและเป็นการดำเนินการตามข้อสั่งการของท่าน หัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติที่ประสงค์ให้เห็นผลเป็นรูปธรรม ดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรให้ความสำคัญใน ๕ เรื่องหลัก ดังนี้

๒.๑ การให้ความสำคัญกับงานเตรียมพร้อมของประเทศ ตั้งแต่ในยามปกติ ให้พร้อมที่จะเผชิญกับสาธารณภัย และ ภัยความมั่นคง ด้วยการสร้างสังคมแห่งการตระหนักรู้และรู้เท่าทันปัญหาที่เกิดขึ้น พร้อมกับให้สนับสนุนการมีส่วนร่วมและการฝึกกำลังของทุกฝ่ายในชาติ ในการเตรียมการด้านต่างๆ ไว้ล่วงหน้าเพื่อให้สามารถระดมสรรพกำลังได้อย่างทันเวลา

๒.๒ การพัฒนาระบบการเตรียมพร้อมที่ดีจะต้องมุ่งเน้นการจัดเตรียมทรัพยากรมนุษย์ให้มีภูมิคุ้มกันตนเอง โดยการเสริมสร้างกระบวนการเรียนรู้ องค์ความรู้ ความเข้าใจ การฝึกซ้อมที่นำแผนที่จัดทำขึ้นมาปฏิบัติจริง ตั้งแต่ในระดับชุมชน ท้องถิ่น จนถึงระดับกระทรวง กรม และ ระดับชาติ อาทิ การมีระบบฐานข้อมูลในการประเมินสถานการณ์ที่แม่นยำ งานด้านการข่าว การพัฒนาระบบเฝ้าระวัง แจ้งเตือนภัยที่เกิดขึ้นทางบก ทางทะเล และ ทางอากาศ การมีระบบการจัดการภัยที่ดีและมีเอกภาพ เมื่อคาดว่าจะเกิดภัย หรือขณะเกิดภัย และ ภายหลังเกิดภัย

๒.๓ การเตรียมความพร้อมของหน่วยงานในเชิงรุก โดยมุ่งเน้นการป้องกันและลดผลกระทบให้มากขึ้นก่อนเกิดเหตุการณ์ต่าง ๆ โดยทำการสำรวจตรวจสอบ ปรับปรุง พัฒนาแผน กฎ ระเบียบ การจัดทำบัญชีทรัพยากรทั้งคน สิ่งของ อุปกรณ์ประเภทต่าง ๆ และ แนวทางปฏิบัติและบูรณาการการทำงานร่วมกันในแต่ละประเภทภัย ให้เหมาะสม เพื่อให้การบริหารจัดการสถานการณ์ที่เกิดขึ้นเป็นไปอย่างทันท่วงทีและมีประสิทธิภาพ และ ที่สำคัญการมีระบบการบริหารจัดการภัยที่ประสานสอดคล้องตั้งแต่ระดับชาติ ระดับจังหวัด และ ระดับท้องถิ่น

๒.๔ การเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพของชาติในการป้องกันประเทศ โดยระดมสรรพกำลังทางทหาร ด้วยการฝึกกำลังและทรัพยากรจากหน่วยงานพลเรือนเข้ามาสนับสนุนกองทัพ จึงควรมุ่งเน้นการพัฒนา ระบบการประสานแผน ระบบการประสานงานระหว่างหน่วยทหารกับหน่วยงานพลเรือน เพื่อร่วมกันวางแผนและ ประสานแผนการปฏิบัติในการป้องกัน และ ป้องกัน ปัญหาและภัยคุกคามที่เกิดขึ้น

๒.๕ การเสริมสร้างความร่วมมือกับหน่วยงานและองค์กรต่างประเทศ ในกรอบสหประชาชาติ กรอบอาเซียน กรอบความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้าน เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านข้อมูลข่าวสาร เครื่องช่วยการแจ้งเตือนเฝ้า ระวัง การฝึกอบรมผู้เชี่ยวชาญในการบริหารจัดการภัย และ การฝึกซ้อมร่วมกันระหว่างประเทศไทยกับมิตร ประเทศ โดยเฉพาะเมื่อประเทศไทยจะเข้าสู่การเป็นประชาคมอาเซียนในปี พ.ศ. ๒๕๕๘ ดังนั้น แนวทางความ ร่วมมือดังกล่าวจึงมีความสำคัญและถือว่าเป็นโอกาสให้ประเทศไทย ได้ก้าวเข้าไปมีบทบาทนำในกลุ่มประเทศ อาเซียนที่จะสามารถดำเนินงานเรื่องเหล่านี้ได้เป็นอย่างดี
